

TOPICBONUSARTIKELEN

behorende bij Lichamelijke
Opvoeding 6 van 26 juni 2015

Deze artikelen en het interview met Hans van der Mars horen bij het Topic Digitalisering in Lichamelijke Opvoeding 6 van juni 2015.

Daarin staan veel interessante artikelen over dit onderwerp die aansluiten op wat je hier op de site leest. Daarnaast nog een special over de verkiezing van de 'Sportiefste Basisschool van Nederland'. Als je lid bent kun je het hele blad digitaal bekijken. Dat is zeker de moeite waard!

Van tikken naar taggen

1

Keynote van professor dr. Hans van der Mars

Op het in maart gehouden symposium Van tikken naar taggen in Zwolle sprak professor dr. Hans van der Mars over de vergelijking tussen Amerika en Nederland van de toepassing van digitale technologie binnen ons vakgebied. Hij stelde daarin enkele belangrijke vragen. Hier een uittreksel van deze 'keynote'. In dit deel van het topic wordt door de ALO's ingegaan op deze vragen. Ze mochten zelf kiezen welke vragen en hoe ze te beantwoorden.

TEKST HANS VAN DER MARS

Digitale technologie in het bewegingsonderwijs: nog veel vragen te beantwoorden. Een van de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen jaren is de toenemende invloed van ICT in het onderwijs. In de praktijk van het bewegingsonderwijs wordt de groei in het gebruik van technologische toepassingen ook steeds beter zichtbaar. Kan deze ontwikkeling ook de status van het vak lichamelijke opvoeding (LO) in de huidige maatschappij verhogen? Nog steeds is LO (met uitzonderingen daargelaten) ondergeschikt aan vakken als taal en wiskunde (zie bijv. Hardman, 2008; OECD, 2013). In vrijwel geen enkel land bestaat bijvoorbeeld een verplicht nationaal LO-eindexamen.

Technologische (Tech) toepassingen vormen voor vakdocenten mogelijk een belangrijke schakel om de waarde en het belang voor de maatschappij te legitimeren en de betekenis ervan voor leerlingen in het bewegen te vergroten. Op dit moment is er voor de vakdocent LO een flink aantal aantrekkelijke Tech-toepassingen beschikbaar.

In deze keynote worden op basis van een aantal Tech-ontwikkelingen vragen gesteld die voor vakdocenten LO, sportcoaches en opleiders (in sportinstituten) belangrijk zijn:

- In hoeverre zijn er verschillen tussen de VS en Nederland voor wat betreft ontwikkelingen in Tech-toepassingen in het bewegingsonderwijs en de sport?
- Welke vragen kunnen/moeten LO-docenten en sportcoaches beantwoorden voordat een Tech-investering wordt gedaan?
- Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de opleiding van toekomstige gymleraren en de scholing van huidige gymleraren in 'het veld'?
- Is een gemiddelde LO-student aan de ALO voorbereid voor het toepassen van Tech-ontwikkelingen in reguliere lessen bewegingsonderwijs?

- Wat is de huidige wetenschappelijke basis voor het gebruik van specifieke Tech binnen de lessen bewegingsonderwijs?
- In hoeverre bevorderen Tech-toepassingen de planning, implementatie en evaluatie van het lesgeven?
- Welke mogelijke negatieve gevolgen heeft de explosieve groei van technologie voor het bewegingsonderwijs?

Deze vragen en mogelijke antwoorden hebben enerzijds betrekking op beslissingen die LO-docenten en sportcoaches moeten nemen over Tech-toepassingen voor hun dagelijkse

In de praktijk van het bewegingsonderwijs wordt de groei in het gebruik van technologische toepassingen ook steeds beter zichtbaar

praktijk. Anderzijds vormen deze vragen ook de basis voor het samenstellen van een nieuwe en belangrijke onderzoekagenda. Ook in de VS neemt de druk toe om de wetenschappelijke basis van de dagelijkse praktijk in het bewegingsonderwijs te versterken ('evidence-informed practice'). Dit geldt voor zowel de ontwikkeling en implementatie van curriculummodellen, als voor de verbetering van didactische strategieën en maatregelen. Een logische vraag die hieruit voortvloeit is bijvoorbeeld: met welke didactiek kunnen Tech-toepassingen naadloos in de praktijk van de les worden geïntegreerd? Daarnaast moeten er antwoorden komen op de belangrijkste vraag: brengt effectief gebruik van digitale technologie binnen de lessen merkbare verschillen met zich mee voor wat betreft het bereiken van hoofddoelen binnen LO-programma's (zoals leer- en ontwikkelingsresultaten bij leerlingen)?

Contact:
Hans.Vandermars@asu.edu

ALO Amsterdam

De ALO heeft ervoor gekozen direct antwoord te geven op enkele van de vragen uit de keynote van Hans van der Mars. Hier de antwoorden.

TEKST HILDE BAX FOTO HANS DIJKHOFF

Welke vragen kunnen/moeten LO-docenten en sport-coaches beantwoorden voordat een Tech-investering wordt gedaan?

Voor je aan iets nieuws begint dien je eerst enkele vragen te stellen naar het nut en of iets wel aansluit op wat je met je vak beoogt. Dus wat is de meerwaarde? Kosten/baten ten opzichte van andere leermiddelen? Sluit het aan bij de leerdoelen van het leergebied? Daarnaast is ook een ethische kwestie aan de orde. Hoe is de privacy van de leerlingen geborgd?

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de opleiding van toekomstige gymleraren en de scholing van huidige gymleraren in 'het veld'?

Studenten zijn vanuit de opleiding bekend met het werken met digitale hulpmiddelen in de les bewegen & sport. Ze kunnen voor-en nadelen tegen elkaar afwegen, redenerend vanuit hun

visie op het leergebied. Ze realiseren zich dat digitale middelen de privacy van leerlingen kunnen bedreigen.

Is een gemiddelde LO-student aan de ALO voorbereid voor het toepassen van Tech-ontwikkelingen in reguliere lessen bewegingsonderwijs?

De ene student meer dan de andere. Dat heeft vooral te maken met hun persoonlijke belangstelling en niet zozeer met het onderwijs op de opleiding. Dat zal zich ook ongetwijfeld vertalen naar het gebruik door die studenten in de toekomst.

Wat is de huidige wetenschappelijke basis voor het gebruik van specifieke Tech binnen de lessen bewegingsonderwijs?

Hiernaar is nog weinig onderzoek verricht binnen onderwijssituaties. In de topsport al wel meer, maar het is de vraag of resultaten uit de (top)sport dienstbaar zijn voor de schoolsituatie. Onderzoek behoort afgestemd te zijn op gekozen doelstellingen.

In hoeverre bevorderen Tech-toepassingen de planning, implementatie en evaluatie van het lesgeven?

Voor de archivering van gegevens (zie ook Magister) biedt Tech voordelen. Dat geldt ook voor het delen van gegevens.

Welke mogelijke negatieve gevolgen heeft de explosieve groei van technologie voor het bewegingsonderwijs?

Kinderen en jeugdigen kunnen zich meer bekeken, onveilig, voelen door het gebruik van Tech. Aandacht voor de privacy is noodzakelijk.

In de verschillende artikelen in het topic van LO 6: Digitalisering zien we overeenkomsten tussen de hier gegeven antwoorden en de inhoud van die artikelen.

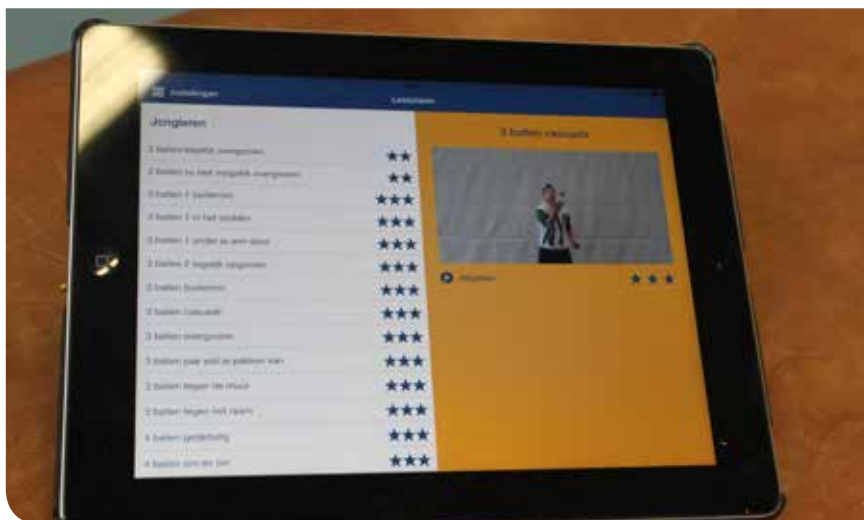
Contact:

h.h.t.bax@hva.nl

Fontys Sporthogeschool

Uit de explosieve groei van het aantal verkochte iPads in het onderwijs (Hoek, 2014), kan voorzichtig opgemaakt worden, dat digitale (hulp)middelen massaal geadopteerd worden door het onderwijs. In dit korte schrijven zal uiteen worden gezet of studenten voldoende worden voorbereid op het toepassen van technologische ontwikkelingen in het bewegingsonderwijs.

TEKST HARM VAN DEN BERGH FOTO HANS DIJKHOFF

Digitale leermiddelen leiden niet tot betere bewegingen. Sterker nog, de inzet ervan kan ten koste gaan van beweegtijd. Leerlingen hebben simpelweg tijd nodig om hun bewegedrag terug te kijken. Een van de vertrekpunten voor het ontwerpen van (bewegings-)onderwijs is een visie. Het gebruik van digitale leermiddelen in het bewegingsonderwijs zou dan ook gelegitimeerd moeten worden vanuit een visie. Het gebruik van digitale leermiddelen bij een juist pedagogisch klimaat, kan bijdragen aan vaardigheden zoals coöperatief leren en kan motiverend verhogend werken. Daarmee komt het tegemoet aan de beweegleutels bewegen reguleren en bewegen beleven (Hilvoorde & Kleinpaste, 2014).

Is een gemiddelde ALO-student voorbereid op het toepassen van Techno-ontwikkelingen in reguliere lessen bewegingsonderwijs? Is de vraag die beantwoord is door Fontys Sporthogeschool

In het onlangs uitgebrachte *Tendrapport Bewegingsonderwijs en Sport* (Brouwer, Berkel, Mossel, & Swinkels, 2015) worden op diverse fronten wensen en verwachtingen omschreven voor professionalisering van vakdocenten ten behoeve van het gebruik van digitale toepassingen in de lessen bewegingsonderwijs. Het gebruik van de digitale leermiddelen is niet langer meer een trend

Kader

Op dit moment is er nog weinig (wettelijk) kader voor het gebruik van digitale leermiddelen in het bewegingsonderwijs. Daar kan in de nabije toekomst verandering in komen. In de preambule op de eindtermen van LO2 in het vmbo worden alle vernieuwde doelstellingen voor ons vak vernoemd (Brouwer, Berkel, Mossel, & Swinkels, 2015). Deze ontwikkelingen hebben invloed op opleidingswerk. Momenteel wordt er door diverse opleidingsinstututen planmatig gewerkt aan het gebruik en inzet van digitale leermiddelen.

Als aan de ene kant het wettelijk kader vorm wordt gegeven en er aan de andere kant steeds meer visie ontwikkeld wordt op het gebruik van digitale leermiddelen is het ook goed te kijken naar het landelijk opleidingsprofiel voor docenten LO (ALOCO, 2013). De toepassing en legitimering van digitale leermiddelen wordt hierin onvoldoende expliciet omschreven. Vanuit de discussienota '21st century skills', wordt meer expliciet omschreven welke aandacht het onderwijs zou moeten hebben op voorbereiding van (digitale) vaardigheden (Voogt & Pareja Roblin, 2010). Het zou, op grond van alle ontwikkelingen van dit moment, niet zo raar zijn om het toepassen van digitale leermiddelen meer expliciet te omschrijven in de handelingscriteria van het landelijk opleidingsprofiel. Daardoor kan duidelijker worden gemaakt wat er van een startende docent LO op dit gebied verwacht mag worden.

Al met al wordt duidelijk dat studenten van de ALO nog onvoldoende worden voorbereid op de toepassing en verantwoording van digitale leermiddelen vanuit (wettelijk) kader, visie en onderzoek. Daar ligt een mooie uitdaging voor de komende jaren.

Bronnen

- ALOCO. (2013). Landelijk Opleidingsprofiel, leraar lichamelijke opvoeding eerste graad. Zevenaar: De productiemannen.
- Brouwer, B., Berkel, M. v., Mossel, G. v., & Swinkels, E. (2015). *Bewegingsonderwijs en Sport, Vakspecifieke trendanalyse 2015*. Enschede: SLO.
- Hilvoorde, I., & Kleinpaste, J. (2014). *Van tikken naar taggen*. Deventer: daM Uitgeverij.
- Hoek, C. v. (2014, juli 26). Acht redenen waarom de iPad-verkoop inzakt. Opgehaald van [nu.nl](http://www.nu.nl/mobiel/3837371/acht-redenen-waarom-ipad-verkoop-inzakt.html): <http://www.nu.nl/mobiel/3837371/acht-redenen-waarom-ipad-verkoop-inzakt.html>
- Voogt, J., & Pareja Roblin, N. (2010). *21st Century skills*, Discussienota. Twente: Kennisnet.

Contact:

h.vandenbergh@fontys.nl

HAN, start met het waarom

Dat de mogelijkheden met ICT binnen het onderwijs als paddenstoelen uit de grond schieten is inmiddels een herkenbaar beeld. Onderwijsinstellingen met een toereikend budget denken vaak een inhaalslag te moeten maken op ict gebied om maar aan de toenemende vraag vanuit de maatschappij te kunnen voldoen. Het creëert een hoop mogelijkheden, echter is het gevaar dat het een doel op zich gaat worden en dat dit soort mogelijkheden te snel worden geïmplementeerd in het onderwijs.

TEKST MIKE HURKX FOTO HANS DIJKHOFF

De opportunist Simon Sinek heeft het in zijn boek *"Start with Why: How Great Leaders Inspire Everyone to Take Action"* over the golden circle.

Hierin wordt de situatie geschetst dat vrijwel alle organisaties volledig helder hebben WAT ze doen. De manier waarop dit gedaan wordt, het HOE, onderscheid de organisatie van de rest. Slechts een enkele organisatie weet WAAROM ze het doen. Waarom willen we ict integreren in het onderwijs? *Figuur 1: The golden circle (Sinek, 2011)*

De ALO Nijmegen heeft onlangs geïnvesteerd in meerdere videofeedbacksystemen om als didactisch leermiddel in te zetten. Het startpunt van deze investering was feedback geven. Waarom geven we eigenlijk feedback? Wanneer en hoe is dit effectief in te zetten? De docent Sport en Bewegingsonderwijs (SBO) is bovenmatig vaardig in het kunnen zien wat goed en minder goed gaat bij zijn deelnemers. Vaak wordt er vanuit een passie voor bewegen enthousiast feedback gegeven. Regelmatig in de vorm van wat er nog niet helemaal goed gaat.

Feedback waarin wordt aangegeven wat nog niet goed gaat, wordt net als andere feedback vaak ongevraagd gegeven. Dat dit vooral weggelegd is voor de boven gemiddelde deelnemer, wordt vaak over het hoofd gezien. Deze deelnemers onderscheiden zich van de gemiddelde deelnemers, omdat zij wel in staat om het betere alternatief toe te kunnen passen. Feedback voor het merendeel van de deelnemers van de les SBO heeft als functie het bevestigen van wat al goed gaat.

Videofeedback blijft een middel en moet geen doel op zich worden. Wanneer een deelnemer intrinsiek gemotiveerd is om feedback te krijgen, is de rol van de docent de focus op de juiste punten te leggen. Zo beter kunnen aansluiten op het niveau en de motivatie van de deelnemer zal naar verwachting de self efficacy en het plezier in bewegen vergroten wat hopelijk leidt naar een leven lang bewegen. Dat is het doel, het WAAROM.

Hanze Hogeschool

In het gebruik van ICT zijn er drie mogelijkheden (Dit onderscheid hebben we gemaakt in de werkgroep ALOCO, KVLO):

- instructie geven (bv. digitale leskaart)
- bieden van leerhulp (bv. videofeedback-systemen)
- evaluatie en cijfer geven (bv. leerlingvolgsysteem).

Dit belangrijke onderscheid moet vooraf in ogenschouw genomen worden om te bezien over welk stuk van de hulpmiddelen dit gaat.

TEKST: HAROLD HOFENK FOTO HANS DIJKHOFF

Als het om de eerste twee gaat is de halfwaardetijd kort. Met andere woorden, op het moment dat je iets aanschaft tot het moment dat er betere en vaak goedkopere alternatieven zijn is ongeveer twee jaar. Aanschaf van ICT-middelen met hoge kosten en veel scholingstijd voor de gebruiker is in die zin onverstandig. Binnen ons instituut is er steeds grotere vraag naar een mobiele set die je ook buiten en in het werkveld kan gebruiken. Wij werken veel met iPads in een afsluitbare box (in combinatie met een groot scherm voor klassikale terugkoppeling). Dat werkt goed. De apps voor videofeedback worden steeds beter (bijvoorbeeld Coacheye) en digitale leskaarten met ondersteunende filmpjes worden meer en meer gebruikt. Vooral bij atletiek, turnen en spel wordt dit toegepast. Voor studenten is dit een tweede natuur. De studenten zijn er erg handig in en gebruiken vaak ook hun eigen telefoon om zich te verrijken of feedbackmogelijkheden te genereren. Een aantal docenten is er bij ons ook zeer bekwaam in.

Ik denk dat het leerlingvolgsysteem een wat duurzamer karakter heeft. De aanschaf daarvan heeft niet zoveel consequenties voor de afschrijving.

Contact: Deze ontwikkeling is inderdaad een belangrijke ontwikkeling in de professionalisering van het
h.g.hofenk@pl.hanze.nl

vakgebied. Voor docenten in het werkveld is bij- en nascholing vereist, een mooie kans om mee te nemen in het lerarenregister!! Voor wat betreft de wetenschappelijke onderbouwing staan we aan het begin van deze trend. Het lijkt erop dat het zich al bewezen heeft, en niet meer weg te denken is binnen de beroepsgroep. De jeugd op school, de studenten van de opleiding weten niet beter. Het zou mooi zijn als er binnen elke vakgroep een ICT-toepassingsverantwoordelijke is die het gedachtegoed door kan geven.

De "Gymzaal van de Toekomst"

In maart is De Haagse Hogeschool (HHS) een verdiepend onderzoek gestart naar de houding van docenten LO ten opzichte van technologie. Want technologie speelt een steeds belangrijker rol in onze maatschappij, zo ook in het onderwijs. In dit stuk gaan we in op de opzet van het onderzoek toegespitst op de Tech-ontwikkelingen.

TEKST SANNE DE VRIES EN JORIS HOEBOER

De veranderingen roepen tal van vragen op zoals is een gemiddelde LO-student aan de ALO voorbereid op het toepassen van Tech-ontwikkelingen in reguliere lessen bewegingsonderwijs? Wat is de huidige wetenschappelijke basis voor het gebruik van specifieke Tech binnen de lessen bewegingsonderwijs? En in hoeverre bevorderen Tech-toepassingen de efficiëntie en effectiviteit van het bewegingsonderwijs? Leidt het tot motiverender bewegingsonderwijs voor de leerlingen?

Gymzaal van de Toekomst

Bovenstaand onderzoek maakt onderdeel uit van de Gymzaal van de Toekomst, een praktijkgericht onderzoekscentrum binnen De Haagse Hogeschool. De Gymzaal van de Toekomst richt zich op het ontwikkelen, evalueren, valoriseren en implementeren van innovaties, waaronder ook technologische toepassingen, gericht op het bevorderen van een actieve leefstijl en de omgeving waarin dit plaatsvindt. De innovaties richten zich op de volgende drie onderdelen:

- omgeving (fysieke kenmerken)
- producten (toestellen, sport- en spelmateriaal, ICT toepassingen)
- processen (didactiek, methodiek en organisatie).

Huidig onderzoek

Momenteel zijn onder leiding van het lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving acht docent-onderzoekers en meer dan 200 studenten van De Haagse Hogeschool verbonden aan de Gymzaal van de Toekomst. Deze docenten en studenten doen gezamenlijk praktijkgericht onderzoek binnen de drie hierboven beschreven

onderzoekslijnen. Ook wordt intensief samengewerkt met diverse partners. Meer hierover is te lezen op www.dehaagsehogeschool.nl/lectoraat-glso. interactieve videoprojectie.

Intelligente videoanalyse

Om op een objectieve manier het beweeggedrag en de interactie tussen kinderen en de interactie tussen docent en kind in de gymles te meten, wordt samen met TNO gekeken of intelligente beeld- en geluidanalyse, zoals ontwikkeld voor (school)pleinen, een verrijking zou kunnen zijn voor de Gymzaal van de Toekomst, naast het gebruik van slimme sensoren.

Interactieve Video Projectie

Onder leiding van Danica Mast wordt onderzoek gedaan naar interactieve videoprojecties binnen het bewegingsonderwijs, bijvoorbeeld bij lummelen en bij de shuttle runtest. CMD-student Camiel Bos heeft zijn eerste experimenten met videoprojecties onlangs afgerond. Zie: www.youtube.com/watch?v=gMWSa-6Oc9I

Toekomst

Met dit project werkt de HHS hard aan de toekomst van het bewegingsonderwijs. Ook als het gaat om het zoeken naar antwoorden op vraagstukken rondom technologische toepassingen in het bewegingsonderwijs. Als in 2016 de Sportcampus Zuiderpark gereed is, krijgt het project een eigen plek. Onderwijs, Onderzoek en Ondernemerschap gaan hier hand in hand. Externe en interne partners zullen deelnemen aan gesubsidieerde onderzoeksprojecten die resulteren in (deel)oplossingen voor praktijkgerichte vragen op het gebied van sport en bewegen die door middel van co-creatie worden opgelost.

Partners zijn onder andere: basisscholen uit de regio Den Haag, de gemeente, GGD-Haaglanden, kennispartners als de Vrije Universiteit Amsterdam, TNO, TU Delft en diverse bedrijven.

Danica mast is interaction-designer en docent-onderzoeker Communication & Multimedia Design (CMD)

Joris Hoeboer, MMI is hogeschooldocent aan de Halo, Faculteit Gezondheid, Voeding & Sport en kenniskringlid lectoraat GLSO

Dr. Sanne de Vries is Lector Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving.

Contact:

j.j.a.a.hoeboer@hhs.nl
s.i.devries@hhs.nl

Calo - Windesheim

TEKST JEROEN KLEINPASTE FOTO HANS DIJKHOFF

Zowel in de VS als in Nederland heeft het gebruik van nieuwe technologieën in het onderwijs een impuls gekregen. Mede onder invloed van de grote multinationals heeft de *technology push* ervoor gezorgd hebben dat er gebruikersvriendelijke technologie beschikbaar kwam. De doel-middel-oriëntatie tussen beide landen is echter wezenlijk verschillend. Naast de nadrukkelijke focus op schoolsport wordt in de VS Physical Education vooral gezien als middel om grote maatschappelijke problemen, zoals obesitas, te bestrijden. Daarbij worden nieuwe technologieën ingezet, bijvoorbeeld met gezondheidsbandjes waarvan, al of niet met behulp van apps, een grote diversiteit aan persoonlijke gezondheidsparameters, zoals slaap, beweging, hartslag, vetpercentages en bloeddruk zijn af te lezen. In Nederland kent bewegen, vooral in het bewegingsonderwijs, ook een doel in zichzelf en bewegen we, zeker vanuit het pedagogisch-didactisch perspectief van de Calo, omdat we kinderen beter willen leren bewegen, het bewegen beleven positief willen beïnvloeden en het belang van samen leren bewegen willen benadrukken. Dit leidt tot andere keuzes voor het gebruik van nieuwe technologieën. De vraag naar de meerwaarde van het gebruik van nieuwe technologieën voor het pedagogisch-didactisch proces binnen bewegingsonderwijs en sport wordt vanuit dit perspectief dan ook nadrukkelijk gesteld.

Voortouw voor onderzoek

Het lectoraat *Bewegen, School en Sport* van Hogeschool Windesheim heeft binnen het project *Digitalisering van de gymles*, in samenwerking met de werkgroep ICT van de Calo, het voortouw genomen om te onderzoeken hoe de aanwezige vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische kennis verbonden kan worden met nieuwe technologische kennis. De kennis die in deze onderzoeksprojecten is verkregen werd met het werkveld gedeeld op twee symposia *Van tikken naar taggen* en in een gelijknamig boek over digitalisering van bewegingsonderwijs en sport. De tot op heden uitgevoerde projecten leveren slechts een begin van wetenschappelijke onderbouwing over het implementeren van nieuwe technologieën. Het

verdient daarom ook aanbeveling de ingeslagen weg voort te zetten met vervolgonderzoek, dat voortbordurt op de resultaten die tot nu toe binnen het lectoraat en de ICT-werkgroep zijn verkregen. Hoewel de onderzoeksresultaten toegankelijk zijn gemaakt voor een breed publiek, dient deze kennis over de effecten van het gebruik van nieuwe technologieën geïntegreerd te worden in de curricula van de opleidingen aan de verschillende academies. De huidige generatie afgestudeerden heeft zich tot op heden niet of nauwelijks kunnen verdiepen in de voor- en nadelen van het gebruik van nieuwe technologieën in bewegingsonderwijs en sport. Zij gaan dan ook relatief onvoorbereid het werkveld in. Op de Calo hebben we een start gemaakt met het integreren van nieuwe technologieën in het bestaande curriculum, het opzetten van een innovatieruimte LAB21 en een specialisatiemodule in de nieuwe Master *Physical Education and Sport Pedagogy*.

Contact:

j.kleinpaste@windesheim.nl

Interview

met Hans van der Mars

Prof. dr. Hans van der Mars was aanwezig op de studiedag 'Van Tikken naar Taggen' in maart op Hogeschool Windesheim in Zwolle. Hij deed de keynote speech (zie op de KVL0-site onder 'vakblad uitgebreid'). En als hij er dan toch is vraag je hem natuurlijk de hemd van het lijf over allerlei zaken die ons vak betreffen want je hebt wel te maken met een autoriteit op het gebied van de pedagogie in de lichamelijke opvoeding. En dat deden we dan ook.

TEKST HANS VAN DER MARS EN HANS DIJKHOFF

Lol hebben in je werk

De combinatie van het opleiden van docenten en het doen van onderzoek bevalt hem goed. Hij gaat ermee door zolang hij er lol in heeft. "Het is een mooi vak en je levert een bijdrage aan de maatschappij. Probleem is wel dat het vak dat nog steeds niet duidelijk kan maken. Waar is het bewijs voor het sociaal vaardiger worden; het motorisch beter worden? En juist het leveren van dat bewijs wordt ook in Nederland steeds belangrijker." Hij geeft een rekenvoorbeeld waarin hij laat zien dat je als bewegingsonderwijzer over de loop van je carrière een hoop geld verdient (in het VS ruim 1,2 miljoen). De belastingbetaler heeft daarom ook het recht om te vragen of dat een goede investering is, wat is het rendement? Het is wel heel grappig om dan te constateren dat in Amerika het aantal minuten LO onlangs naar beneden is bijgesteld. Aan de faciliteiten ligt het niet. Zeker op de nieuw gebouwde scholen zijn die geweldig. Maar het is allemaal gericht op interscolaire sport. De pest is dat het alleen maar gaat om wie de beste is. Dus

... de breedtesport staat echter op een veel lager pitje dan bijvoorbeeld hier in Nederland

de middenmaat student komt grotendeels niet aan bod. Dus de sport op een wat hoger niveau voor die leeftijden is maar voor zo'n 11 tot 16 procent van de leerlingen weggelegd. Voor die andere 84 tot 89 procent is er de breedtesport, maar die staat echter op een veel lager pitje dan

bijvoorbeeld hier in Nederland. En wat kun je doen in die 45 minuten LO per week die je hebt? Beter worden in bewegen wordt dan dus zeer problematisch, laat staan dat je een bijdrage aan de gezondheid kan leveren.

Physical activity

“Physical activity wordt meer populair omdat het makkelijk is te kwantificeren. Een van de doelen van ons vak is echter om leerlingen goed te leren bewegen voor nu maar ook voor later. En dan komt het pedagogische aspect om de hoek kijken. Want als we het bewegen voor later niet op de rit krijgen, hebben we het niet goed gedaan.

Voor het nu zijn programma's ontwikkeld om de kinderen gedurende de hele schooldag te laten bewegen ('Comprehensive School Physical Activity Programs' (CSPAPs) dat wil zeggen voor school, tijdens de (lunch)pauze en na school maar ook tijdens de lessen wiskunde, Frans, etc. door middel van 'physical activity breaks'). Hierbij gaat het vooral om physical activity. Het is leuk als bewegen een bijdrage kan leveren aan de concentratie van leerlingen maar dat is geen corebusiness, het is meer een bonus. Maar als wij in de ogen van de maatschappij legitiem willen zijn, als we niet onder de streep willen blijven, dan zullen we echt moeten aantonen wat ons vak het kind brengt.”

Het is belangrijk dat we de beleidsmakers meekrijgen. Wat dat betreft is het hetzelfde als in Nederland. Met de mond wordt beleden dat bewegen heel belangrijk is. Maar als er geld voor moet worden vrijgemaakt (zie de strijd voor twee lessen LO op de basisschool) dan wordt niet thuis gegeven. Dat komt door de OECW, de internationale organisatie voor wiskunde en science, die landen vergelijkt op hoe goed de studenten presteren en dat is allemaal op een ranglijst gebaseerd. Omdat regeringen niet willen afgaan, wordt daarop ingezet. Landen als Korea en Finland staan altijd aan de top.

Spelen

“Het grappige is dat in Finland er in het basis-onderwijs iedere 45 minuten een speelkwartier is. Daar is spelen een geïntegreerd deel van de opvoeding. We zijn allemaal geboren om te spelen en dat knijpen de scholen er als het ware uit door ze de hele week op de gat te laten zitten.

Ook bij de dieren wordt de wereld ontdekt door te spelen, te bewegen. Op school wordt de neurologische motor, de interne drive, aan banden gelegd. De lichamelijke opvoeding

helaas, heeft de taak om die drive weer op gang te brengen. En waarmee dat dan gebeurt, maakt verder niets uit. Als het programma van de lichamelijke opvoeding iedere leerling/student twee sporten of dans of fitness zich eigen kan laten maken en de mogelijkheid kan geven te onderzoeken wat het beste bij hem past. Dan hebben we het goed gedaan.

Het leerplan 'Fitness for life' is erop gericht studenten betere fitnessconsumenten te laten worden. Je hebt zoveel verschillende aanbieders en

Het is leuk als bewegen een bijdrage kan leveren aan de concentratie van leerlingen maar dat is geen corebusiness dat is meer een bonus

het is mooi als je in staat bent door het stellen van de juiste vragen bij een centrum te komen dat het best bij jouw behoeften past en dat je ook weet dat je geen apekool wordt verteld. Je bent een kritische consument geworden die weet wat hij wil. En dat ook op het gebied van andere sporten. Als we dat voor elkaar kunnen krijgen, hebben we ons doel bereikt.

Nadat u na jaren in Amerika te hebben gewoond, weer in Nederland terugkwam, wat trof u aan binnen ons vak?

Voor de wijze waarop de opleidingen zijn samengesteld. Het grote verschil is dat in Amerika de eerste twee jaren van iedere studie, die overigens allemaal op universitair niveau worden gegeven, van algemene aard zijn en voor iedere studie hetzelfde. Daarnaast zijn door de overheid verplichtingen opgelegd cursussen te volgen om te kunnen lesgeven aan leerlingen van wie Engels niet de eerste taal is. Dan blijft er nog geen twee jaar over om je te bekwamen op een specifiek vakgebied. Als je dat vergelijkt met de Nederlandse situatie dan zijn wij beter toegerust dan de Amerikanen. En sinds de jaren '60 hebben de exercise sciences als fysiologie en motor learning een deel van het 'undergraduate' curriculum opgeslokt. In oorsprong bestond ons vak onder de naam Play (spel) waarin dat soort vakken niet voorkwam. Door die vakken verschoof het onderwerp van Play naar de studie van bewegen en niet naar het bewegen in al zijn varianten zelf.

Maatschappelijke problemen

Een ander onderwerp maar niet minder belangrijk is het wereldwijd steeds dikker worden van de bevolking. Hoe is dat een halt toe te roepen?

“Dat kan. Maar alleen als allerlei partijen goed samenwerken. Neem de docent LO die moet samenwerken met de media, stedenbouwers, gezondheidsgoeroes en niet in de laatste plaats de politiek, enzovoort. Het probleem is zo complex dat het ook van diverse kanten tegelijk moet worden aangepakt.

We zijn allemaal geboren om te spelen en dat knijpen de scholen er als het ware uit door ze de hele week op de gat te laten zitten

In Amerika draait alles om de auto, dat is bij stedenbouw niet anders. Fiets- en voetpaden zijn een ‘afterthought’. De voedselindustrie moet zich aanpassen. Er zijn echter grote (financiële) belangen mee gemoeid. In de media zien we altijd stereotype, meestal negatieve, beelden. Naar aanleiding van de media-hype over de schietpartijen op school campuses in bijvoorbeeld Colorado en Connecticut worden scholen als niet veilig beschouwd; gym is een lachertje; het zijn allemaal beelden maar niet per definitie waar. Voor het grootste deel van de Amerikaanse jeugd is de school een vrijplaats waar ze zich veilig voelen. (Cyber)Pesten wordt groots uitgelicht maar is een fenomeen van alle tijden. Het kan daardoor een eigen leven gaan leiden.

De ‘Food industry’ en de rooklobby zijn ook erg machtig. De conservatieven (Republikeinen) vinden dat alles vrij moet blijven. Het is een eigen afweging van ieder individu. Dus doen wat ongezond voor je is, moet je zelf weten/beslissen. We zijn al decennia ongezond bezig geweest. En dan ben je vijftig, hebt twintig jaar een inactief leven geleid, werkt achter een computer en bent te zwaar. Daar wil je wat aan doen. Je gaat naar de sportschool en neemt een personal trainer die ervoor moet zorgen dat wat je in twintig jaar hebt opgebouwd, in zes weken weer teniet gedaan wordt. Dat gaat natuurlijk niet...”

De Nederlandse cultuur is gebouwd op het gebruik van de fiets. De paden liggen meestal vrij zodat de kans op ongelukken klein is. In Amerika wordt een streep op de weg gezet en dan is dat het fietspad. “Maar zolang het in Arizona een sport is om met de auto zo dicht mogelijk langs een fietser te rijden, stap ik er niet op.”

Evidence matters

“We zijn er nog niet genoeg van overtuigd dat onderzoek naar leergedrag erg belangrijk is en we hebben elkaar nodig. Als onderzoek een poot aan de grond wil krijgen dat moeten de onderzoekers ervoor zorgen dat ze de resultaten meer toegankelijk, leesbaarder, maken voor het werkveld. Aan de andere kant moet aan praktijkmensen worden aangeleerd hoe met de onderzoeken om te gaan. De studenten bij ons krijgen in de master een blok onderzoeksmethodiek. Ze moeten in zestien weken iets uitzoeken. Door middel van een zogenaamde openbare postersessie (de studenten maken een poster en presenteren aan de hand daarvan hun verhaal) uitleg over het onderzoek. Ze doen dat om de smaak te pakken te krijgen en onderzoek te leren waarderen. Ze krijgen er (hopelijk!) sjoege van dat onderzoek doen binnen het bewegingsonderwijs niet alleen iets is dat wordt gedaan door mensen in witte jassen. In de laatste zeven jaar dat ik dat blok gaf, hielp ik ze met het formuleren van de vragen en zette ze in de goede richting. Het was haalbaar binnen de gegeven tijd. Maar het is slechts een eerste stap in het leerproces”

“Ik heb in de redactieraad gezeten van een van de grote wetenschappelijke tijdschriften: *Research Quarterly for Exercise and Sports*. Aan het eind van ieder artikel moest een stukje staan met de aanbevelingen voor de praktijk want daarover gaat het immers. En het doen van onderzoek is nog niets eens het belangrijkste. Het gaat erom of je een wetenschappelijk artikel kunt lezen en eruit kunt halen wat je nodig kunt hebben voor de praktijk.

Ze krijgen er sjoege van dat onderzoek niet alleen iets is dat wordt gedaan door mensen in witte jassen

Dat betekent ook dat er andersoortige artikelen moeten komen. Maar als ik als wetenschapper alleen maar samenvattingen ga schrijven van andere onderzoeken dan telt het gewoon niet mee binnen de universiteitscultuur en kan ik niet promoveren. Het hele systeem is daarop ingericht. En daardoor krijg je professoren er maar moeilijk toe om populairwetenschappelijke artikelen te gaan schrijven. Ze worden er niet voor beloofd.”

Contact:

Hans.Vandermars@asu.edu